

ЧИ МАЮ Я ПРАВО 2.0 ?

*Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції
(Житомир, 23 квітня 2026 р.)*

Для того щоб створити умови для надання освіти, необхідні безпечні умови. Це включає як профілактичні заходи, так і чітку систему реагування на випадки порушення прав учнів. За булінг передбачена як адміністративна, так і кримінальна відповідальність - залежно від характеру та наслідків правопорушення. Адміністративна відповідальність згідно зі статтею 173-4 КУпАП передбачає накладення штрафу або громадських робіт.

Однак, варто також зазначити, що рівний доступ до освіти передбачає не лише формальну можливість навчатися, а й створення реальних умов для цього. Наприклад, важливою є якість освіти, матеріально-технічного забезпечення закладу та рівня підготовки викладачів. У сільській місцевості або в умовах війни ці проблеми відчуваються особливо гостро, що ще більше загострює питання освітньої нерівності.

Чи маю я право на освіту? Звісно так, і це право визначене Конституцією України. Завжди важливо не лише знати і розуміти свої права, а й вміти правильно їх відстоювати. Право на освіту за законом не може порушуватися або реалізовуватися лише формально.

Зниження рівня освіти означає зниження рівня культури, економіки, науки і технологій. Саме тому важливо не лише знати і розуміти свої права, а й вміти їх відстоювати, а також сприяти створенню умов, за яких кожна людина матиме реальний, а не лише формальний доступ до якісної освіти.

Бричук Ю. В.

Державний університет «Житомирська політехніка»

yulialife245@gmail.com

м. Житомир

ЧИ МАЮ Я ПРАВО НА «ЦИФРОВЕ ЗАБУТТЯ» ПІСЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ?

Відповідно до ст. 50 КК України, «покарання має на меті не тільки кару, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами».

Після звільнення особи від відбуття покарання, постає питання щодо погашення судимості, тобто, визнання особи такою яка раніше не притягувалась до кримінальної відповідальності. Відповідно до ст. 89 КК України погашення судимості відбувається автоматично, якщо особа протягом визначеного в статті строку не вчинить нового кримінального правопорушення. Припустимо, що особа стала на шлях виправлення, усвідомила свої помилки та хоче почати антикримінальний спосіб життя. Особа хоче влаштуватися на роботу в певну компанію, вона пройшла бесіду і попередньо прийнята на роботу. Однак, перед взяттям на роботу керівник даної компанії вирішив перевірити інформацію про особу в базах, та відправив запити до державних органів, оскільки турбується за безпеку та репутацію компанії.

Отримавши відповіді керівник побачив, що в Єдиній інформаційній системі МВС України наявна інформація про особу, зокрема, щодо притягнення її до кримінальної відповідальності. Після перевірки даних про особу керівник відмовився брати її на роботу, аргументуючи це тим, що особа притягувалась до кримінальної відповідальності за нетяжкий злочин.

Хоча особа відповідно до ст. 89 КК України вважається, такою, що не має судимості та не притягувалась до відповідальності. На прикладі даної ситуації постає питання чи має все ж таки особа яка звільнилась від відбування покарання право на «цифрове забуття»?

Інша ситуація стосується інформації щодо газет, зокрема, і електронних видань. В сучасному світі дуже швидко розвиваються інформаційні технології. Будучи вдома з чашкою кави можна дізнатись безліч інформації. Це ж стосується і пошуку інформації про особу. Як вже зазначалось, сьогодні суспільство досить добре цифровізовано, і знайти інформацію про особу в мережі Інтернет справа десяти хвилин. Достатньо ввести в пошукову систему прізвище та ім'я особи і ви дізнаєтесь про неї всю інформацію, навіть інформацію про її минуле.

І в такому випадку виникає питання, як особа яка звільнилась від відбування покарання або з якої, наприклад, було знято звинувачення може приховати чи видалити дану інформацію про себе на просторах Інтернету, тобто, чи має вона право на «цифрове забуття». В Україні такого досвіду майже немає, однак існують рішення зарубіжних судів.

Право на забуття набуло відображення в практиці Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ). Так, ухвалюючи рішення в справі “*Hurbain v. Belgium*”, ЄСПЛ наголосив на тому, що «люди мають право «на забуття» як частину права на приватність. Дані про них не повинні, грубо кажучи, псувати життя, якщо вони не несуть суспільного інтересу, є неактуальними, викривленими тощо». Тобто, цілком логічно, що особа має право вимагати від держави анонімізації або повного видалення інформації про притягнення її до кримінальної відповідальності. Оскільки, як зазначає ЄСПЛ дана інформація може негативно вплинути на подальше життя особи та може порушувати право на приватність та конфіденційність.

Також не потрібно забувати, що в Україні діє презумпція невинуватості, яка закріплена в ст.62 Конституції України. Досить часто представники медіа забувають про це, та ще до проголошення обвинувального вироку щодо особи, створюють в суспільстві образ злочинця.

Щодо видалення інформації про особу з інформаційних систем та баз даних правоохоронних органів, тут виникає суперечність. Оскільки щодо особи здійснюється державне обвинувачення (в особі прокурора, слідчого), видалення даних щодо перебігу досудового розслідування, оголошення особі про підозру у вчиненні правопорушення, внесення відповідних відомостей до баз даних (зокрема до ЄРДР) може негативно вплинути на роботу державних органів та держави в цілому. Адже таке видалення буде вважатися підставою для необґрунтованого та незаконного притягнення особи до кримінальної відповідальності, оскільки не буде законних підстав для пред'явлення їй звинувачення у вчиненні певного правопорушення.

Щодо судових рішень, то на даний час всі судові рішення які наявні в Єдиному державному реєстрі судових рішень (ЄДРСР) знеособлені, тобто такі, які не мають у відкритому доступі конфіденційної інформації щодо осіб.

Відносно нещодавно в Україні розпочав роботу Єдиний реєстр осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності малолітньої особи (з 2023 року). Мета даного реєстру запобігання рецидивам, шляхом обмеження доступу таких осіб до роботи з дітьми. Доступ до реєстру є

ЧИ МАЮ Я ПРАВО 2.0 ?

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції
(Житомир, 23 квітня 2026 р.)

обмеженням, а інформація з реєстру є конфіденційною та закритою для широкого доступу, для запобігання самосуду щодо особи. Однак, інформація щодо особи яка вчинила дане правопорушення зберігається протягом всього життя, навіть після зняття чи погашення судимості в установленому законом порядку.

Доцільно також згадати і про Єдиний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. Даний реєстр було створено для перевірки репутації особи та обмежень щодо роботи. Оскільки, якщо в реєстрі наявна інформація про особу, то існує обмеження щодо обіймання нею державних посад. Реєстр є публічним та доступним для перевірок онлайн. Однак, у 2025 було внесено зміни та встановлено термін протягом якого інформацію щодо особи знаходиться в реєстрі.

Підсумовуючи зазначене, можна зробити висновок, що в Україні не існує концепції права на забуття як такої, що визнана в правовій системі. Водночас згідно з положеннями Закону України «Про захист персональних даних» персональні дані підлягають видаленню або знищенню, зокрема, в разі набрання законної сили рішенням суду щодо видалення або знищення персональних даних (п. 4 ч. 2 ст. 15). Чинне законодавство передбачає 2 етапи «забуття» в інтернеті: судове рішення та скарга. Тому і досі невирішеним залишається питання «Чи маю я право на «цифрове забуття» після звільнення від відбування покарання?»

Вайда Денис

denys.v.vaida@ukd.edu.ua

студент I курсу спеціальності D8 Право,
ЗВО «Університет Короля Данила»

ЧИ МАЮ Я ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВЕ УПРАВЛІННЯ В ЕПОХУ BIG DATA?

Сучасний світ стрімко змінюється під впливом цифрових технологій. Дані стали новим ресурсом, а інформація одним із головних інструментів влади. Сьогодні держави дедалі активніше використовують великі масиви даних, штучний інтелект, алгоритми та автоматизовані системи для ухвалення рішень. Саме тому постає важливе питання: чи має людина право на справедливе управління в епоху Big Data, коли дедалі більше рішень приймається не людьми, а системами?

Право на справедливе управління означає, що держава повинна діяти в інтересах громадян, бути підзвітною, прозорою та забезпечувати рівність усіх перед законом. У демократичному суспільстві влада має служити людині, а не використовувати технології для контролю над нею. Проте цифрова епоха створює нові виклики, які змушують переосмислити саме поняття справедливості.

З одного боку, Big Data відкриває значні можливості для розвитку державного управління. Завдяки аналізу великих масивів інформації можна швидше виявляти проблеми, прогнозувати економічні ризики, удосконалювати транспортну систему, покращувати медичні послуги, боротися з корупцією та бюрократією. Електронні сервіси спрощують життя громадян, а цифровізація робить послуги доступнішими. Наприклад, подання документів онлайн або отримання адміністративних послуг через мобільні застосунки економить час і ресурси як держави, так і людини.